

PASIRUOŠIMAS BAIGIAMAJAM 7KL. LIETUVIŲ KALBOS PATIKRINIMUI

Gegužės 4d. rašysime diktantą ir reikės atlikti gramatines užduotis.

Daiktavardis yra kalbos dalis, kuri pavadina daiktą (Čia stovi stalas.), reiškina į (Lauke lyja lietus.) arba veiksmą (Jis lanko plaukimą.) ir atsako į klausimą kas tai?

- Daiktavardžiai gali būti moteriškos **arba** vyriškos giminės (*Prie namo auga gėlės.* Namas – vyr.g. gėlė – mot.g.).
- Daiktavardžiai yra linksniuojami. Vardininkas (kas?) veidrodis. Kilmininkas (ko?) veidrodžio. Naudininkas (kam?) veidrodžiui. Galininkas (ką?) veidrodis. Įnagininkas (kuo?) veidrodžiu. Vietininkas (kur?) veidrodyje. Šauksmininkas (!) Veidrodži!
- Daiktavardžiai yra kaitomi skaičiais ir linksniais. Tai reiškia, kad gali keistis jų skaičius ir linksniai. *Mes turime vieną šuniuką ir dvi katytes.* Šuniukas – vienaskaita, katytės – daugiskaita.

Pagrindinės rašybos taisyklės:

- Vietininko linksnyje (kur?) visada gale rašome **e**. *Aš niekada nebuvo (kur?) Graikijoje.*
- Vienaskaitos galininko (ką?) linksnyje visada rašome nosinę. *Prašau paduok man (ką?) pieštuką.*
- Daugiskaitos kilmininko (ko?) linksnyje visada rašome nosinę. *Gavau labai daug (ko?) dovanų.*

DIKTANTAS IR UŽDUOTYS

1. Mokėti sakinyje rasti daiktavardžius ir nustatyti jų giminę, skaičių ir linksnį. (galima bus naudotis linksniavimo lentelėmis)
2. Žinoti pagrindines rašybos taisykles.

Būdvardis yra kalbos dalis, kuri nusako daikto ypatybę ir atsako į klausimus koks? kokia? (*Gražus rytas, medinė kėdė, geltona saulė*).

- Būdvardžiai kaip ir daiktavardžiai kaitomi skaičiais ir linksniais. Jie yra visada derinami prie daiktavardžio. *Per atostogas perskaičiau daug (ko?) įdomių knygų. Rūbai sukabinti (kur?) senoje spintoje.*
- Tas pats būdvardis gali būti ir moteriškos ir vyriškos giminės. Tai priklauso su kokios giminės daiktavardžiu jis yra derinamas. *Baltas (vyr.g.) namas, balta (mot.g.) gėlė.*
- Būdvardžiai gali būti laipsniuojami (*gražus, gražesnis, gražiausias*)

Pagrindinės rašybos taisyklės:

- Vietininko linksnyje (kur?) visada gale rašome **e**. *Aš miegu (kur?) naujoje lovoje.*
- Vienaskaitos galininko (ką?) linksnyje visada rašome nosinę. *Prašau paduok man (ką?) juodą pieštuką.*
- Daugiskaitos kilmininko (ko?) linksnyje visada rašome nosinę. *Parduotuvėje pirkau labai daug (ko?) skanių saldainių.*

DIKTANTAS IR UŽDUOTYS

1. Mokėti sakinyje rasti būdvardžius, nustatyti jų giminę ir skaičių.
2. Žinoti pagrindines rašybos taisykles.

Įvardis tai kalbos dalis, kuri daiktą, asmenį ar ypatybę įvardija, bet nepavadina (*aš, ji, anas, joks, pats, kitas, kažkoks, kokie, šis, tas, kažkuri*).

- Įvardžiai kaip būdvardžiai ir daiktavardžiai gali būti kaitomi skaičiais (jis-jie, tas-tie) ir linksniais (*Man (kam?) patinka jūsu (ko?) namas*). Jie taip pat kaitomi giminėmis (*jis/ji, kažkuris/kažkuri*).
- Pagal reikšmę įvardžiai suskirstyti į skyrius: **asmeniniai** (*aš, tu, mes*), **parodomieji** (*šis, ši, tas, tie*), **pažymimieji** (*niekas, joks, pats, visas, kiekvienas*), **nežymimieji** (*kažkas, kai kas, bet kuris, kuris nors*). Yra ir daugiau rūšių. Mes šiomet mokėmės tik apie asmeninius įvardžius.

Pagrindinės rašybos taisyklės:

- Asmeninių įvardžių **vienaskaitos** ir **daugiskaitos kilmininko** linksnyje rašoma nosinė raidė. (*Ko? manes, taves; mūsu, jūsu).*
- Vienaskaitos galininko linksnio galūnėje *ką? ja, jį* rašome nosinę, o *ką? mane, tave* nosinės raidės **nerašome**.

DIKTANTAS IR UŽDUOTYS

1. Mokėti sakinyje rasti asmeninius įvardžius.
2. Mokėti išlinksniuoti įvardžius **aš** ir **tu** vienaskaitoje ir daugiskaitoje.
3. Žinoti pagrindines rašybos taisykles.

LINKSNIAVIMAS

Vienaskaita

Kas? **aš, tu**
Ko? manes, taves
Kam? man, tau
Ką? mane, tave
Kuo? manimi, tavimi
Kur? manyje, tavyje

Daugiskaita

mes, jūs
mūsu, jūsu
mums, jums
mus, jus
mumis, jumis
mumyse, jumyse

Skaitvardis yra kalbos dalis, kuri žymi daiktų kiekį (*vienas, penki, dvidešimt*) ar parodo jų skaičiuojamąją vietą eilėje (*pirmas, penktas, dvidešimtas*).

- Pagal tai, į kokį klausimą atsako, skaitvardžiai skirstomi į **du skyrius: kiekinius** (*kiek?* – *du, trys, dešimt*) ir **kelintinius** (*kelintas?/kelinta?* – *antras/antra, dešimtas/dešimta*).
- Skaitvardžiai derinami prie daiktavardžių gimine (*pirmas berniukas-pirma mergaitė, dešimtas aukštas-dešimta klasė*) ir linksniais (*Kur? Vienoje parduotuvėje nusipirkau (ką?) keturias knygas.*).

Pagrindinės rašybos taisyklės:

- Skaitvardžiai 40-90 yra sudėti iš dviejų skaitvardžių ir jų viduryje rašome **ia** (*keturiasdešimt, penkiasdešimt, šešiasdešimt, septyniasdešimt, aštuoniasdešimt, devyniasdešimt*).
- Jeigu skaitvardis yra priderintas prie daiktavardžio vienaskaitos *ką?* arba daugiskaitos *ko?* linksnio, gale rašome nosinę (*ką? dvidešimtą dieną, devintą valandą, ko? trijų draugų, penkių knygų*).
- Ant skaitvardžių 11, 12, 13 .... 19 niekada **nerašome** nosinės, net ir tada, kai jie atsako į klausimą *ką?* (*Pakviečiau ką? penkiolika draugų*).

DIKTANTAS IR UŽDUOTYS

1. Mokėti sakinyje rasti skaitvardžius.
2. Mokėti taisyklingai parašyti skaitvardžius žodžiais (pvz. septyniasdešimt).
3. Žinoti pagrindines rašybos taisykles.